

Raport științific al Proiectului PN-III-P3-3.6-H2020-2020-0154, finanțat de UEFISCDI în cadrul Programului „Premierea participării la Orizont 2020”, pentru anul 2022

Activitatea proiectului PN-III-P3-3.6-H2020-2020-0154 în anul 2022 s-a desfășurat, în conformitate cu obiectivele formulate în Cererea de finanțare, pe două paliere, sub coordonarea **prof. Andrei Timotin**: **1)** pe de-o parte, ea a avut în vedere îmbunătățirea desfășurării activității proiectului ERC Advanced Grant – TYPARABIC, corespunzător componentei de premiere a proiectului, în această activitate fiind implicați cinci dintre cei nouă membri ai proiectului PN-III-P3-3.6-H2020-2020-0154; **2)** pe de altă parte, ea a avut în vedere o activitate complementară de cercetare, având ca scop principal depunerea de candidaturi și obținerea de noi granturi de cercetare în Institutul de Studii Sud-Est Europene (ISSEE), în această activitate fiind implicați patru membri ai proiectului. În cele ce urmează va fi detaliată activitatea desfășurată pe ambele paliere:

1) Cei cinci membri ai proiectului implicați în ERC Advanced Grant – TYPARABIC au fost implicați: de documentare științifică, de diseminare a temelor și obiectivelor proiectului și cu caracter administrativ, legate de angajarea membrilor externi ai ERC Advanced Grant – TYPARABIC, primirea colegilor străini, contracte, achiziții de echipamente, cărți, abonamente la baze de date internaționale etc. Primele două aspecte, cu componentă științifică, vor fi detaliate aici:

Directorul (Principal Investigator) ERC Advanced Grant – TYPARABIC (*Early Arabic printing for the Arab Christians. Cultural transfers between Eastern Europe and the Ottoman Near-East in the 18th century*), **dr. habil. Ioana Feodorov**, specialist renumit în domeniul filologiei arabe, a coordonat echipa proiectului și a realizat o activitate proprie de cercetare. A organizat ședințe periodice pe platforma Zoom cu fiecare din membrii echipei pentru a analiza stadiul îndeplinirii sarcinilor de cercetare în proiect, a organizat prima conferință anuală a proiectului în zilele de 5 și 6 septembrie 2022, la Biblioteca Sfântului Sinod și ședința de lucru anuală cu întreaga echipă în data de 7 septembrie, a demarat pregătirea volumului de *Acte ale conferinței*, în colaborare cu cei doi editori, Radu Dipratu și Samuel Noble, membri ai echipei; a organizat vizita la București a dr. Joshua Mugler, expert în catalogare de manuscrise la Hill Museum and Manuscript Library, St John's College, Minnesota (MA, SUA).

În ce privește activitatea de cercetare, dr. Feodorov a cercetat colecțiile de carte arabă veche din numeroase colecții monastice și publice din Liban în timpul călătoriei de cercetare din mai-iunie a.c., aducând la București reproduceri, imagini și surse arabe utile întregii echipe; a suplimentat lista corpusului de cărți cercetate de echipă în cadrul proiectului cu informații noi obținute în urma călătoriilor și parcurgerii surselor noi obținute; a făcut cercetări la Bibliotheque nationale France din Paris și la BULAC în timpul deplasării din iulie a.c., când a participat la conferința internațională de studii siriace și arabe creștine organizată de INALCO; a pregătit și susținut propria comunicare la prima conferință a proiectului și cea de la Paris; a susținut comunicarea *Manuscripts Made Available through the HMML Database as Essential Sources for the European research project TYPARABIC Developed in Bucharest, Romania*, la „2022 International Congress on Medieval Studies”, Kalamazoo, (MI, SUA), în data de 14 mai a.c. (pe platforma Zoom); a redactat o bună parte din primul volum al seriei de cinci cărți care

urmează a fi publicate de editura De Gruyter (în Open Access): *Arabic Printing for the Christians in Ottoman Lands. The East-European Connection* (termen de predare martie 2023); cu prilejul vizitei invitatului american la Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca am susținut o comunicare despre proiectul TYPARABIC – tematică și rezultate științifice propuse; a susținut în 9 octombrie a.c. la Congresul Național al Istoricilor din România de la Alba Iulia comunicarea cu titlul *Un proiect european dedicat legăturilor dintre români și arabi prin tipar – TYPARABIC*, în secțiunea *Istoria cărții*. Lucrarea a fost publicată în Ziarul Lumina al Patriarhiei Române în data de 5 octombrie a.c.; a continuat căutarea surselor publicate și manuscrise necesare echipei în vederea achiziției; a susținut în noiembrie 2022 o conferință la Biblioteca Sf. Sinod despre *Pr. Sofian Boghiu în dialog cu creștinii antiohieni din Siria și Liban*.

Dr. Mihai Țipău, specialist recunoscut în domeniul culturii neogrecești și excelent cunoscător al limbii grecești (cu doctorat la Universitatea din Atena), a desfășurat cercetări asupra interesului pentru tipar și cartea tipărită în limba greacă în spațiul sud-est european în secolele XVII-XVIII. De asemenea, a pregătit o bază de date bibliografice atât în privința surselor primare, cât și a celor secundare cu privire la Patriarhia Antiohiei în secolul al XVIII-lea cu accent pe sursele în limba greacă inedite și publicate.

O altă activitate în desfășurare la care a participat în cadrul proiectului este identificarea cărților tipărite în limba arabă (sau în ediții bilingve greco-arabe) în spațiul românesc (București și Iași) și în Orientul apropiat (Alep și Beirut), în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Tot în această perioadă a început cercetarea surselor în vederea redactării unei biografii științifice a patriarhului Silvestru al Antiohiei (1724-1766). Lucrarea se va baza pe surse istorice inedite dar și pe cercetarea exhaustivă a materialului publicat în diverse limbi. Vor fi abordate toate aspectele activității acestuia cum sunt relațiile cu autoritățile otomane și cu ierarhii Bisericii Ortodoxe, activitatea tipografică și de susținere a traducerii în limba arabă a numeroase texte grecești, activitatea artistică și rețeaua sa de corespondență. O astfel de cercetare detaliată nu a mai fost realizată până în prezent, având o relevanță deosebită în elucidarea a numeroase aspecte ale activității patriarhului Silvestru între acestea și inițiativele sale tipografice în Țările Române și relația cu elita românească și fanariotă. Lucrarea va beneficia atât de valorificarea unor surse inedite dar și de documente publicate anterior dar și mai recent (cum sunt cele din arhivele otomane). Lucrarea va fi publicată la editura De Gruyter sub titlul „Sylvester of Antioch. Life and Achievements of an 18th Century Christian Orthodox Patriarch”. Lucrarea va face parte dintr-o serie proprie a proiectului ERC TYPRABIC, fiind cel de-al treilea titlu al seriei. În acest sens a fost semnat contractul cu editura De Gruyter, manuscrisul urmând a fi predat la editură în septembrie 2023.

Dr. Radu Dîpratu, tânăr cercetător în domeniul istoriei otomane recunoscut deja pe plan internațional (teza sa de doctorat fiind publicată în 2021 la editura Routledge), a continuat activitatea de cercetare asupra documentelor oficiale emise de sultani cu privire la tipar și la deschiderea primei tipografii otomane la Istanbul în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Primele rezultate au fost prezentate în cadrul celei dintâi conferințe a proiectului, desfășurată între 5-6 septembrie 2022 la Biblioteca Sf. Sinod din București, unde a susținut o comunicare cu titlul „Ottoman Endorsements of Printing in 18th-Century Istanbul”. Comunicarea urmează să fie publicată în volumul de acte al conferinței, pe care îl coordonează împreună cu Samuel Noble: *Arabic-Type Books Printed in Wallachia, Istanbul, and Beyond*. Volumul a fost contractat la editura De Gruyter și urmează să fie publicat în regim Open Access la mijlocul anului 2023. De asemenea, în cadrul proiectului ERC, a trimis spre publicare un articol cu titlul „Letters to Jerusalem: Ottoman High-Ranking Officials’ Dealings with Catholics in the First Half of the Seventeenth Century”, ce urmează să fie publicat în volumul colectiv, *Muslims and Non-Muslims in the Early Modern Ottoman Empire: Contact, Conflict, Negotiation*, editori Rossitsa Gradeva și Eunjeong Yi, contractat la editura Brill și urmează să apară în anul 2023.

Dr. Policarp Gabriel Chițulescu, specialist recunoscut în domeniul cărții vechi și director al Bibliotecii Sfântului Sinod, a elaborat descriptorii care constituie fișa standard de descriere a corpusului de carte veche arabă. În data de 25 nov. 2021 a participat la sesiunea Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, la secțiunea Museikon, cu comunicarea: *Doi levantini călători prin Țările Române și icoanele lor: Patriarhul Silvestru al Antiohiei și Constantin Chesarie Dapontes* aducând câteva argumente în favoarea transferului cultural dintre Europa de Est (Țările Române) și Orientul Apropiat. Am întocmit, în consultare cu dl. Nicholas Bishara și d-na Yulia Petrova, fișe bibliografice și de catalog pentru un număr semnificativ de vechi tipărituri arabe.

A elaborat textul *Patriarhul Silvestru al Antiohiei și dania sa de carte către mănăstirea Sf. Sava din Iași. O reevaluare necesară* reprezentând comunicarea susținută în data de 18 mai 2022, la Muzeul Național Cotroceni, în cadrul Colocviului Național de Istorie, ediția a XXIV-a (cu participare internațională).

În perioada 22 mai-5 iunie a întreprins o călătorie de cercetare și studiu în Liban, la universitățile și instituțiile ecleziastice deținătoare de colecții de carte și manuscrise. Această călătorie a avut rezultate fructuoase, legate direct de obiectivele proiectului. Prin această deplasare de cercetare în Liban au fost atinse obiectivele principale, în sensul cunoașterii generale a unei părți semnificative din colecțiile de carte, manuscrise și icoane din Liban, alături de stabilirea unor conexiuni cu responsabilii acestora, precum și crearea unei bibliografii-suport pentru cercetarea patrimoniului tipărit sau scris de interes.

A întreprins o cercetare preliminară comparativă asupra textului greco-arab din *Liturghierul* tipărit la Snagov, în 1701. Rezultatele acestei cercetări au fost concentrate în comunicarea cu titlul *The text of the Greek and Arab Liturgikon of 1701. A comparative analysis* prezentată în cadrul primului colocviu al proiectului ERC TYPARABIC: *For and against. Attitudes towards printing in the Ottoman capital in the 16th-18th centuries*, desfășurat la Biblioteca Sf. Sinod, în perioada 5-6 septembrie 2022.

A efectuat o cercetare concretizată în studiul *Completări și îndreptări la Bibliografia Românească Veche*. Acesta a constituit comunicarea susținută în cadrul lucrărilor Congresului Național al Istoricilor Români- 2022, desfășurat în perioada 07-11.09.2022 la Alba Iulia.

În perioada 16-22 august a efectuat o deplasare la Muntele Athos, pentru a cerceta colecțiile de carte și obiecte de cult din mai multe așezăminte monahale. Obiectivul principal a fost repertorierea (pe cât posibil) și fotografierea exemplarelor de carte creștină imprimată în limbile greacă și arabă, atât pe teritoriul Țărilor Române, cât și pe cel al Bisericii Antiohiei (mai ales Siria și Libanul de astăzi). În biblioteca mănăstirii Vatoped a descoperit un exemplar din *Liturghierul* greco-arab imprimat de Sf. Antim Ivireanul, la Snagov în 1701, nesemnalat până acum în literatura de specialitate, acesta reprezentând prima carte de cult ortodoxă arabă din lume care a văzut lumina tiparului. Tot la mănăstirea Vatoped, am descoperit în depozitul de textile liturgice patru antimise imprimate cu placă xilografică din dispoziția patriarhului Silvestru al Antiohiei (1724-1766).

A participat la conferința *The Akathistos Hymn in Byzantine and Post-Byzantine Tradition. The History of a Liturgical Masterpiece between Text and Image* organizată în perioada 13-15 octombrie 2022, de New Europe College, cu comunicarea *Contributions à l'histoire de l'impression des Akathistes en Valachie, dans la seconde moitié du XVIIe siècle*.

Dr. Oana Iacubovschi, istoric de artă specializat în arta medievală comparată a spațiului sud-est european, a repertoriat elementele grafice (frontispicii, viniete, ancadramente, icoane și litere ornate) din cărțile tipărite de Athanasie Dabbās la Alep, la scurt timp după întoarcerea sa din Țara Românească, unde a realizat alături de Antim Ivireanul primele exemplare ale *Liturghierului* și *Ceaslovului* greco-arab. După clasificarea și descrierea ilustrației figurative și a repertoriului ornamental, a verificat originea vinietașelor folosite în *Evangheliarul* (1708), *Octoihul* (1711) și în *Omiliile* lui Athanasie (1711) tipărite de Athanasie

Dabbās la Alep. Este vorba despre trei viniete diferite, care nu au fost folosite anterior în cărțile tipărite la Snagov și București și nu fac parte din repertoriul ornamental al cărților editate de mitropolitul Antim Ivireanul. Stilul în care sunt realizate aceste viniete florale le apropie de barocul otoman din veacul al XVIII-lea, manifestat îndeosebi în sculptura monumentală. A identificat prototipuri ale elementelor grafice folosite în alcătuirea vinietelor din cărțile lui Athanasie Daabbas în ceramica de Iznik, Kütahya și în vase ceramice provenite din Siria otomană. Pentru comparație a cercetat bazele de date ale Metropolitan Museum of Art, Musée du Louvre, Victoria and Albert Museum și ale caselor de licitații Sotheby's, Roseberys și Christie's.

1) În vederea desfășurării unei activități complementare de cercetare, având ca obiectiv principal atragerea altor granturi de cercetare în ISSEE, cu caracter internațional sau național, directorul proiectului, **prof. Andrei Timotin** a coordonat activitatea membrilor proiectului angajați în anul 2021 în acest scop. Rezultatele obținute în raport cu obiectivele fixate sunt cu totul excepționale. Dr. Marilena Vlad și dr. Mihail Mitrea au participat la competiția de proiecte de cercetare organizată de UEFISCDI, obținând finanțarea unui proiect tip PCE, respectiv tip PD, din poziții remarcabile: prima, respectiv a treia poziție din clasamentul național, categoria științe umaniste. Aceste rezultate sunt detaliate mai jos.

De asemenea, în acord cu obiectivul fixat în cadrul acestui proiect, dr. Radu Dîpratu a participat la competiția de proiecte europeană ERC, unde a candidat cu propunerea de proiect **ERC Starting Grant** *Catholics in the Ottoman Empire between Loyal Subjects and Foreign Unbelievers*, acronim OTTOCATHOLIC, cod proiect 101117281, depusă în 24 octombrie 2022. Proiectul își propune să ofere o analiză exhaustivă a statutului catolicilor și catolicismului în Imperiul otoman în epoca modernă timpurie, punând accent pe surse primare otomane și acoperind astfel un important vid istoriografic.

Cu toate că aspectul multiconfesional al societății otomane este probabil unul dintre cele mai celebre atribute ale sale, istoria catolicilor din Imperiul Otoman continuă să fie în mare măsură ignorat de otomaniști, spre deosebire de cea a Bisericii Ortodoxe, care s-a bucurat în ultimii ani de numeroase studii bazate pe documente otomane și care au prezentat o imagine mult mai bine definită a acestei instituții în epoca otomană. Principalul obiectiv al proiectului este să determine cum și în ce măsură a integrat Poarta otomană diversele comunități catolice de pe teritoriul său în aparatul administrativ, în secolele XVI-XVIII. Acest obiectiv va fi realizat prin studiul documentelor juridice (firmane, berate ale episcopilor, fetvale), prin care era reglementată prezența catolicilor în Imperiul otoman, în special în provinciile din vecinătatea Mediteranei orientale. Al doilea obiectiv al proiectului este acela de a stabili cum, în același timp, Poarta a întreținut un aparent resentiment față de catolici, vizibil în special în relația cu alți supuși nemusulmani. Cu toate că acest antagonism venea mai ales pe marginea faliiilor politice (principalii adversari europeni ai otomanilor erau catolici), el trebuia justificat și din punct de vedere religios. Astfel, analiza tratatelor unor autori musulmani, dar și nemusulmani supuși Porții, va scoate la iveală argumentele politice și religioase ce întrețineau această atitudine față de catolici. Prin expunerea acestui paradox dintre integrarea și segregarea catolicilor din Imperiul Otoman, proiectul va aduce lămuriri importante asupra complexelor relații dintre musulmani și nemusulmani în epoca premodernă.

De asemenea, prof. Timotin, în calitate de coordonator al proiectului de premieră și consolidare instituțională, a căutat potențiali coordonatori ai unui nou **ERC Advanced Grant** în cadrul ISSEE. O poziție vacantă a fost scoasă la concurs în acest scop în luna august a.c., ocupată în urma concursului de **dr. Ștefan Dorondel**. Proiectul tip ERC-Adv-G pe care urmează să îl depună în anul următor se va concentra asupra conceptului de *rewilding* și a repunerii în discuție a diferitelor principii care guvernează aceasta știință care este în același timp și o practică și o teorie, așa cum se aplică ea în varii zone ale globului (sud-estul Europei, vestul Europei, SUA și Africa). Cercetarea într-o echipa mai mare de antropologi, istorici ai

mediului, geografi dar și biologi și ecologi va permite stabilirea unei legături între schimbările climatice, scăderea biodiversității și practica resălbățirii pe o anumită zonă ca o posibilă măsură de combatere a acestor fenomene. În scopul pregătirii acestui proiect, dr. Dorondel a luat parte la un workshop organizat la Universitatea din Poitiers cu tema *From Preserving the Wild to Rewilding: Narratives, Politics, Imaginary and Artistic Mediation* (8-10 noiembrie a.c.), unde a avut întâlniri cu mai mulți participanți și cu organizatorul colocviului (prof. Regis Barraud), cu privire la potențiala lor participare la proiectul în pregătire. În acest cadru a susținut și o prelegere cu tema *Rewilding an Amphibian Territory: From Intense Use to Abandonment of Lower Danube Islands*. Un colocviu special dedicat pregătirii acestui proiect va avea loc la ISSEE în martie 2023.

Dr. Marilena Silvia Vlad, specialist recunoscut în domeniul culturii tardo-antice și bizantine, a participat la competiția pentru granturi de cercetare finanțate de UEFISCDI, în cadrul programului 4: „Cercetare fundamentală și de frontieră. Proiecte de Cercetare Exploratorie - PCE 2021”, cu proiectul *Ordine și ierarhie în antichitatea târzie și în gândirea bizantină* (PCE 20 din 26/05/2022, cod: PN-III-P4-PCE-2021-0417). Acest proiect a obținut cea mai mare notă (99,4), clasându-se pe primul loc la secția de științe umaniste. Este vorba despre un proiect de echipă, din care, alături de Marilena Vlad, fac parte: CS I. Bogdan Tătaru-Cazaban, Lector. Ovidiu Sferlea și CS III. Mircea Duluș. Din iunie 2022, acest proiect de cercetare în echipă se desfășoară în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene.

Concentrându-se pe ideea de ordine și ierarhie, proiectul își propune să demonstreze că există o schimbare majoră de perspectivă, care a marcat trecerea de la filozofia antichității târzii, la gândirea teologică bizantină. Scopul este acela de a analiza și clarifica relația dintre paradigma ordinii înțeleasă ca „structură a realității” (în neoplatonismul târziu) și paradigma ordinii înțeleasă ca „ierarhie” sau „ordine sacră” (la Pseudo-Dionisie Areopagitul).

Dr. Mihail Mitrea, tânăr specialist în domeniul filologiei bizantine, a participat la competiția „Proiecte de cercetare postdoctorală” – PD 2021 cu un proiect intitulat *Rugăciuni în Bizanțul Târziu. O explorare teologică și socială a rugăciunilor (inedite) compuse de Filotei Kokkinos (PRECES)*, sub mentoratul prof. Andrei Timotin. În urma procesului de evaluare, proiectul s-a clasat pe locul 3 în categoria Științe umaniste cu un punctaj de 96,8 din 100 de puncte. În această categorie au fost depuse 46 de propuneri de proiect, dintre care 38 au fost declarate eligibile și 14 au fost finanțate, ultimul proiect finanțat având un punctaj de 88. Proiectului Dr. Mitrea, PN-III-P1-1.1-PD-2021-0220, număr de contract PD 105, se desfășoară în ISSEE pe o durată de 24 de luni, începând de la 1 aprilie 2022.

Proiectul PRECES oferă prima contextualizare istorică și analiză sistematică a corpusului de rugăciuni (inedite) compuse de patriarhul constantinopolitan Filotei Kokkinos, cu scopul de a: (1) oferi un inventar al rugăciunilor și a contextului în care au fost transmise; (2) publica ediții critice la standarde moderne și traduceri în limba engleză a rugăciunilor; și (3) explora într-o perspectivă comparativă aspectele sociale, politice și teologice ale acestora, contribuind astfel la o cunoaștere mai bună a modului în care s-a raportat societatea din Bizanțul târziu la provocările perioadei.

De asemenea, dr. Mitrea, precum și ceilalți doi membri ai proiectului care au pregătit propuneri de proiecte pentru competițiile naționale, au desfășurat și o activitate proprie de cercetare, în legătură cu pregătirea acestor proiecte, activitate detaliată în cele ce urmează.

Dr. Vlad a publicat sau înaintat spre publicare următoarele articole:

1. „Dionysius' Concept of Hierarchy”, în volumul D. Lauritzen (ed.) *Inventer les anges de l'Antiquité à Byzance, Travaux et Mémoires, Centre d'études sur l'Histoire et la Civilisation de Byzance, Collège de France, Paris, 2021*.
2. „La logique de la lumière chez Pseudo-Denys l'Aréopagite”, înaintat spre publicare la revista *Laval théologique et philosophique*.

Dr. Vlad a susținut, de asemenea, comunicarea „Trois sens de la triade. Proclus et Denys” în data de 7 aprilie 2022, la Centre Léon Robin, CNRS, Paris, în cadrul seminarului *L'héritage philosophique de l'Antiquité à l'époque tardo-antique et médiévale. Triades et Trinité : Structures ontologiques et cognitives*.

Dr. **Mitrea** a efectuat un stagiul de cercetare la Universitatea din Köln, Departamentul de Studii Bizantine și de Filologie Greacă Modernă, în perioada 01.05-31.05.2022, unde a desfășurat o activitate de documentare în vederea elaborării mai multor lucrări științifice. Dintre acestea, articolul cu titlul „Running to the saints with the wings of faith: Mobility and legitimacy in late Byzantine miracle collections” a fost acceptat spre publicare în volumul colectiv *Sacred Mobilities in Byzantium and Beyond: People, Objects and Relics*, editat de Veronica della Dora, Charalambos Dendrinos, Mark Guscini și David-John Williams, în curs de apariție la editura Brill. De asemenea, articolul „Hesychasm and hagiography in fourteenth-century Byzantium” va fi înaintat spre publicare în revista *Greek, Roman and Byzantine Studies*, iar articolul „Literary representations of the ‘other’ in late Byzantine hagiography” este sub tipar în volumul *Byzantine Heritages in South-Eastern Europe in the Middle Ages and Early Modern Period*, editat de Andrei Timotin, Srđan Pirivatrić și Oana Iacobovschi, în *Études byzantines et post-byzantines*, n.s. IV (XI), 2022.

Dr. Mitrea și-a prezentat rezultatele cercetării la o serie de conferințe naționale și internaționale, organizate la Oxford, Cluj-Napoca și respectiv Iași. La Universitatea din Oxford, a prezentat comunicarea „Hesychasm and hagiography in fourteenth-century Byzantium” în cadrul conferinței *Hesychasm in Context: Theology and Society in the Fourteenth Century* (17-18 martie 2022), la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a vorbit despre „Minunata treime a teologilor: Cuvântul de laudă al Sfântului Filotei Kokkinos în cinstea Sfinților Trei Ierarhi”, iar la Iași a prezentat comunicarea „Τὸ καθάρσιος πῦρ: «piatra de poticnire» din *Monacensis graecus* 466”, în cadrul conferinței *Tradiția patristică în actualitate. Isihasmul bizantin. Istorie și spiritualitate* (29-30 septembrie 2022), organizată de Centrul de Studii Patristice Sf. Maxim Mărturisitorul.

Dr. Mircea Duluş a pregătit în vederea publicării teza de doctorat *The Homilies of Philagathos of Cerami: Orthodoxy, Polemics and Rhetoric in the Norman Kingdom of Sicily*, care urmează să apară în prima parte a anului 2023 în colecția „Supplementa *Études byzantines et post-byzantines*”, vol. IV, coordonată de prof. Andrei Timotin, la Heidelberg.

A publicat, de asemenea, câteva articole în reviste și volume colective *peer review*:

1. „Ekphrasis and Emotional Intensity in the *Homilies* of Philagathos of Cerami.” *Emotions through Time: From Antiquity to Byzantium*, ed. Douglas Cairns, Martin Hinterberger, Aglae Pizzone and Matteo Zaccarini, Mohr Siebeck 2022, p. 247-279.
2. „Heliodoros’ *Aethiopika* and John Xiphilinos’ Hagiographic Works on St. Eugenios of Trebizond: Contexts of Literary Imitation”, înaintat spre publicare în *Greek, Roman and Byzantine Studies*.
3. „Boundaries of Holiness: Biography and Narrative Structure in John Xiphilinos’ *Miracula* and *Passio* of St Eugenios of Trebizond”, în *Holiness on the Move: Mobility and Space in Byzantine Hagiography*, ed. Mihail Mitrea, Routledge, 2022, sub tipar.

În perioada 06.06-22.06.2022 a efectuat un stagiul de cercetare la Institut für Byzantinistik und Neogräzistik și la Biblioteca Națională a Austriei, în cadrul căruia a consultat și fotografiat mai multe manuscrise care vor fi valorificate ulterior printr-un proiect de cercetare dedicat marilor colecții omiletice bizantine din sec. XI – XII (i.e., Vind. Theolog. gr. 61; Vind. Theolog. gr. 82; Vind. Theolog. gr. 189; Vind. Theolog. gr. 257; Vind. Theolog. gr. 272; Vind. Theolog. gr. 279; Vind. Theolog. gr. 282). Cu acest proiect de cercetare intitulat preliminar „Înviere, întrupare și limbaj emoțional în colecțiile omiletice bizantine din veacul al XII-lea” urmează să participe la următoarea competiție de proiecte naționale.

În cadrul proiectului au fost achiziționate în această perioadă echipamente necesare activității curente de cercetare (laptopuri, imprimante, articole birotică), cărți de specialitate publicate la edituri prestigioase (Brepols, Peeters, Les Belles Lettres etc.) inaccesibile în alte biblioteci din România. Au fost, de asemenea, prelungite abonamentele anuale la baze de date internaționale prestigioase precum Jstor (Essential Journal Collection) (www.jstor.org), Thesaurus Linguae Graecae (TLG). A Digital Library of Greek Literature (www.stephanus.tlg.uci.edu), Princeton Index of Medieval Art (www.theindex.princeton.edu) și Central and Eastern Europe Online Library (CEEOL) (www.ceeol.com). Accesul la aceste baze de date este deschis tuturor membrilor și colaboratorilor ISSEE prin rețeaua wifi a ISSEE și prin sistem VPN.

Toate obiectivele prevăzute pentru această perioadă au fost astfel îndeplinite, activitatea desfășurată demonstrând nivelul de excelență al proiectului și al echipei de cercetare.

02.12.2022

Prof. Andrei Timotin
Director proiect PN-III-P3-3.6-H2020-2020-0154